

“กฎเกณฑ์ทางด้านภาษาในการตีความตัวของนักวิชาการในประเทศไทย กรณีศึกษา
คำหรือประโยคที่มีความหมายชัดเจน”

Somchai Poomimanot
Princess of Naradhiwas University
somchai@gmail.com

Abstract: *The text of Islamic law consists mainly of the Quran and Hadith. which both of these sources Lawyers can understand or interpret from the letters of the text. or from the will and the spirit of the text knowing how to interpret the text It is very important for Islamic lawyers because if they do not know how to interpret it. Will make interpretations of various chapters, whether from the Quran or Hadith Therefore, the scholars of the field of Usulul Fiqh took this very seriously and formulated various rules. for this purpose. interpretation of the text Part of this is directly related to the use of Arabic, because the Quran and Hadith are Arabic. therefore it is necessary to follow the meaning which is understood by a language user or a native speaker that the words, sentences or expressions used What does it mean to interpret that chapter? It consists of various rules that are very important. due to the fact that the interpretation of the text. As for this academic article, Only “words or sentences of clear meaning” have different levels of clarity (Ismae Ali, 2009: 153), from least clear to most obvious: Al-Sabi. R al-Nas al-Mufassar and Al-Mubkam (Durayniy, 2013 : 41).*

Keywords: *Interpretation of the text, Islamic law, Usulul Fiqh*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎเกณฑ์ด้านภาษาอาหรับในการตีความตัวของนักวิชาการในประเทศไทย กรณีศึกษาคำหรือประโยคที่มีความหมายชัดเจน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และใช้วิธีการเขียนเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่ากฎเกณฑ์ด้านภาษาอาหรับในการตีความตัวของนักวิชาการในประเทศไทย กรณีศึกษาคำหรือประโยคที่มีความหมายชัดเจนนั้น จะมีระดับของความชัดเจนที่แตกต่างกัน เรียงจากความชัดเจนน้อยที่สุดจนถึงชัดเจนมากที่สุด มีดังนี้ คือ อัลศอฮิร อัลนัส อัลมุฟัสส์ร์ และอัลมุกัม

คำสำคัญ: ตีความตัวบท กฎหมายอิสลาม อูซูลุฟิกฮ

บทนำ

ตัวบทของกฎหมายอิสลามประกอบด้วยอัลกุรอานและหะดีษเป็นหลัก ซึ่งทั้งสองแหล่งนี้นักกฎหมายสามารถเข้าใจหรือตีความจากตัวอักษรของตัวบท หรือจากเจตนารมณ์และจิตวิญญาณของตัวบท

การรู้วิธีการตีความตัวบทนั้น มีความสำคัญมากสำหรับนักกฎหมายอิสลาม ทั้งนี้เพราะหากไม่รู้วิธีการตีความแล้ว จะทำให้การตีความตัวบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะมาจากอัลกุรอานหรือหะดีษ มีความหมายผิดพลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นบรรดาปราชญ์สาขาวิชาอรรถศาสตร์ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้เป็นอย่างมากและได้กำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เอาไว้อย่างละเอียดเพื่อวัตถุประสงค์นี้

การตีความตัวบทนั้น ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอาหรับโดยตรง ทั้งนี้เพราะอัลกุรอานและหะดีษนั้นเป็นภาษาอาหรับ จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามความหมายซึ่งเป็นที่เข้าใจโดยผู้ใช้ภาษาหรือเจ้าของภาษาว่า คำ ประโยค หรือสำนวนที่ใช้ นั้นมีความหมายอย่างไร

การตีความตัวบทนั้น จะประกอบด้วยกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมาก อันเนื่องมาจากจะทำให้การตีความตัวบทนั้น มีความถูกต้องและเที่ยงตรง

คำหรือประโยคที่มีความหมายในภาษาอาหรับ

คำหรือประโยคที่มีความหมายในภาษาอาหรับหากคำนึงถึงความชัดเจนหรือไม่ชัดเจนจะแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ คำหรือประโยคที่มีความหมายที่ชัดเจนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้โดยไม่ต้องได้รับคำชี้แจงหรืออธิบาย ประเภทที่สอง คือ คำหรือประโยคที่ไม่มีความชัดเจนเหมือนกับประเภทแรก ซึ่งแต่ละประเภทจะมีระดับความชัดเจนและไม่ชัดเจน ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย (Durayniy 2013, 39)

ส่วนบทความวิชาการฉบับนี้จะกล่าวถึง “คำหรือประโยคที่มีความหมายชัดเจน” เท่านั้น ซึ่งจะมีระดับของความชัดเจนที่แตกต่างกัน (อิสมาแอ อาลี 2552, 153) เรียงจากความชัดเจนน้อยที่สุดจนถึงชัดเจนมากที่สุด มีดังนี้ คือ อัลศอฮิร อัลนัจ อัลมุฟัสส์ร์ และอัลมุหัมม์ (Durayniy 2013, 41)

1. **“อัลศอฮิร” (الظاهر)** มีความหมายว่า ที่ปรากฏชัดเจน ในที่นี้หมายถึง คำหรือประโยคที่มีตั้งแต่สองความหมายขึ้นไป แต่มีหนึ่งความหมายที่เด่นชัดกว่า หรืออีกด้านหนึ่งหมายถึง คำหรือประโยคที่แสดงถึงความหมายหลัก โดยอาจจะมีความหมายอื่นที่ค่อนข้างอ่อนมาก (Chanqitiy 2005, 275) เช่นการใช้คำว่า เสือ ซึ่งหมายถึงสัตว์ที่ดุร้ายชนิดหนึ่ง ขณะเดียวกัน อาจจะใช้กับมนุษย์ที่มีความกล้าหาญ

แต่มีความเป็นไปได้น้อยมาก ดังนั้น ในการตีความตัวบทจากคำหรือประโยคประเภทนี้ จะต้องเป็นไปตามความหมายที่เป็น "ศอฮิร" ก่อนที่จะตีความไปเป็นความหมายที่อ่อนได้ ก็ต่อเมื่อจะต้องมีหลักฐานมาสนับสนุนเท่านั้น ซึ่งการกระทำเช่นนี้เรียกว่า "ตะวีล" (التأويل) โดยคำหรือประโยคที่ได้รับการตีความแล้ว เรียกว่า "มุเอาวัล" (المؤول) ตัวอย่างเช่น อัลลอฮฺตรัสว่า

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مَتْنِي وَثَلَاثَ وَرُبَاعًا فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً...

ค ว า ม วั า

“และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว...” (An-Nisa, 3)

สิ่งที่ได้รับจากอายะฮ์อัลกุรอาน

1. จากอายะฮ์อัลกุรอานที่กล่าวมาข้างต้นได้บัญญัติเรื่องการแต่งงานของผู้ศรัทธาว่าเป็นเรื่องที่ได้รับการอนุมัติ(มุบาห์) จะแต่งงานหรือไม่แต่งงานก็ได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

2. อันเนื่องมาจากว่าความหมายที่ชัดเจนปรากฏอยู่ในคำหรือประโยคในอัลกุรอานที่ว่า
النِّسَاءِ مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ (จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้าในหมู่สตรี)

3. แต่ความหมายดังกล่าว(คือหุกมของการแต่งงานของผู้ศรัทธาว่าเป็นมุบาห์) มิได้เป็นเจตนารมณ์ของคำหรือประโยค เพราะเป็นที่ทราบกันดีก่อนหน้านี้แล้วในหมู่ผู้ศรัทธาว่าการแต่งงานเป็นเรื่องที่ศาสนาบัญญัติและได้รับการอนุมัติ

1. ส่วนความหมายที่แท้จริงตามเป้าประสงค์และเจตนารมณ์ของคำและประโยคในอายะฮ์อัลกุรอานดังกล่าว (อายะฮ์ที่ 3 สุเราะฮ์อัน-นีส้าอ์) หมายถึง “จำเป็นต้องแต่งงานไม่เกิน 4 คน” โดยมีเงื่อนไขว่า จะไม่ทำการอธรรมต่อบรรดาภรรยาทั้งสี่คนหรือคนใดคนหนึ่ง หากกลัวว่ามันจะเกิดขึ้น ก็ให้แต่งงานเพียงหนึ่งเดียว

2. นี่คือเจตนารมณ์หรือเป้าหมายหลักที่ศาสนบัญญัติเอาไว้ในอายะฮ์นี้

3. ส่วนการให้ความหมายแรก(ได้บัญญัติเรื่องการแต่งงานของผู้ศรัทธาว่าเป็นเรื่องที่ได้รับการอนุมัติมุบาห์) ที่กล่าวมานั้นคือความหมายรองเพื่อเป็นอาร์มภบทของเรื่องการแต่งงาน

เพราะสาเหตุของการประทานอายะฮ์ดังกล่าวนี้อัลลอฮ์ทรงกำชับผู้ถึงเรื่องอัยอธรรมต่อเด็กกำพร้า (สุเราะฮ์ อัน-นีสอาอ์ อายะฮ์ ที่ 10) โดยมีให้กินหรือนำทรัพย์สินของเด็กกำพร้ามาใช้
พ ร ะ อ ง ค ์ จ ี ง ป ร ะ ท าน โ อ ง ก าร ล ง ม า ว ่า
“แท้จริงบรรดาผู้ที่กินทรัพย์สินของบรรดาเด็กกำพร้าด้วยความอธรรมนั้น
แท้จริงพวกเขากินไฟเข้าไปในท้องของพวกเขาต่างหากและพวกเขาก็จะเข้าไปสู่เปลวเพลิง”
และเพื่อเป็นการกำชับและปรามให้พึงระวังต่อการอธรรมต่อบรรดาภรรยาเช่นเดียวกัน
อ ัล ล อ ฮ ์ . ท ร ง ป ร ะ ท าน โ อ ง ก าร ล ง ม า ว ่า
“และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้
ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน
แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว...” ดูสุเราะฮ์ อัน-นีสอาอ์
อายะฮ์ ที่ 3 (al-Wahidiy 2009, 605)

ตัวอย่างที่สอง เช่น อัลลอฮ์ตรัสว่า

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يُفُومُونَ إِلَّا كَمَا يُفُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا...
...
ความว่า “บรรดาผู้กินดอกเบี้ย พวกเขาจะไม่เย็นขึ้น

(ฟื้นขึ้นจากสุสานในวันชาติหน้าได้อย่างท่าทางปกติ) นอกจาก
(พวกเขา จะ ย ี น ช ี น มา ใน ท ำ ที่)
ประดุจดั่งผู้ที่มารร้ายสิงอยู่เนื่องจากความวิกลจริต
นั้นเป็นเพราะพวกเขาถือว่า อันที่จริงการค้าขาย
ก็เหมือนกับดอกเบี้ยนั่นเอง และอัลลอฮ์ทรงอนุมัติการค้าขาย
แต่ทรงห้ามดอกเบี้ย” (Al-Baqarah, 275)

สิ่งที่ได้รับจากอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้น

1. โดยทั่วไป “อัสศอฮิร” (الظاهر) ความหมายที่เข้าใจจากคำหรือประโยคที่ว่า وَأَحَلَّ
اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا (และอัลลอฮ์ทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามดอกเบี้ย)
เป็นความเข้าใจตามคำและความหมายของประโยค ตามทัศนะของนักวิชาการของมัชฮับ
ชาฟีอีญ์ มาลิกีญ์ และฮัมบาลีญ์

2. สำหรับมัชฮับหะนะฟีญ์ จะใช้คำ “อัสศอฮิร” (الظاهر)
ในกรณีที่เป็นความหมายที่เข้าใจจากคำหรือประโยคด้วยสำนวนตัวของมันเองโดยไม่ต้องอาศัยสิ่ง
อื่น แต่ไม่ใช่จุดมุ่งหมายหลักของคำหรือประโยค เช่น อัลลอฮ์ตรัสว่า وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا

(และอัลลอฮฺทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามดอกเบี้ย) ส่วนความหมายที่เป็น “อัสศอฮิร” (الظاهر) ของอายะฮฺนี้ตามมัซฮับหนะฟี คือ “การซื้อขายทุกประเภทเป็นที่อนุมัติ และดอกเบี้ยทุกประเภทเป็นสิ่งที่ต้องห้าม”

3. ส่วนเจตนารมณ์ของคำและประโยคในโองการดังกล่าวนี้ คือ เพื่อเป็นการตอบโต้ผู้ที่บอกว่า “การซื้อขายก็เหมือนดอกเบี้ย” อัลลอฮฺตรัสว่า “และอัลลอฮฺทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามดอกเบี้ย”

หุกม“อัสศอฮิร” (الظاهر)

ในการตีความตัวบทจากคำหรือประโยคประเภทนี้ จะต้องเป็นไปตามความหมายที่เป็น”ศอฮิร”ก่อนที่จะตีความไปเป็นความหมายที่อ่อนได้ ก็ต่อเมื่อจะต้องมีหลักฐานมาสนับสนุนเท่านั้น ซึ่งการกระทำเช่นนี้เรียกว่า “ตะวีล” (التأويل) โดยคำหรือประโยคที่ได้รับการตีความแล้ว เรียกว่า “มุเอาวัล” (المؤول) เช่นอัลลอฮฺตรัสว่า وَأَحْلَىٰ وَابَّعَ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا (และอัลลอฮฺทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามดอกเบี้ย) การขายทุกประเภทเป็นสิ่งที่อนุมัติโดยอาศัยความหมายของคำหรือประโยคที่ว่า الْبَيْعُ มิได้เจาะจงการขายประเภทหนึ่งประเภทใด ชนิดหนึ่งชนิดใด ยกเว้นจะต้องมีหลักฐานมาสนับสนุนเท่านั้น เช่น ขายของที่ตนเองมิได้ครอบครอง ما يبيع الإنسان ما ليس عنده เป็นต้น ลักษณะคำหรือประโยคแบบนี้หากพิจารณาตามตัวอักษรที่เห็นชัดเจน จึงมีความหมายว่า อัลลอฮฺ ทรงอนุมัติการค้าขายทุกประเภท แต่ถ้ามีตัวบทจากหะดีษมาเจาะจงและยืนยันว่าการขายประเภทหนึ่งประเภทใดก็ตามเป็นสิ่งต้องห้าม จึงสามารถตีความได้ว่าการขายแบบดังกล่าวไม่เป็นที่อนุมัติ หรือเรียกว่า “ตะวีล” (التأويل) โดยคำหรือประโยคที่ได้รับการตีความแล้ว เรียกว่า “มุเอาวัล” (المؤول)

2. “อันนัศศ.” (النص) คำหรือประโยคที่มีความหมายเดียวกันนั้น โดยไม่อาจตีความเป็นอย่างอื่นได้เลย เช่น อัลลอฮฺตรัสว่า

الرَّائِيَةَ وَالرَّائِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ...

ความว่า “หญิงผู้ผิดประเวณี และชายผู้ผิดประเวณี

พวกเขาทั้งสอง 100 ครั้ง...” (An-Nur, 2)

อัลลอฮฺตรัสว่า

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ
جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

ความว่า “และบรรดาผู้ซึ่งกล่าวหาบรรดาหญิงบริสุทธิ์ว่าผิดประเวณี แล้วพวกเขามีได้นำพยานบุคคล 4 คนมายืนยัน พวกเขาเจ้าจงโอบยพวกเขา 80 ครั้ง และพวกเขาจงอย่ารับการเป็นพยานของพวกเขาตลอดไป และชนเหล่านั้นคือ พวกฟาลีก” (An-Nur, 4)

สิ่งที่ได้รับจากทั้งสองอายะฮ์ที่กล่าวมา

1. อัลลอฮ์ทรงบัญญัติบทลงโทษของการผิดประเวณีและการกล่าวหาผู้อื่นว่าผิดประเวณีอย่างชัดเจน โดยมีอาจตีความเป็นอย่างอื่นได้

2. คำหรือประโยคที่มีความหมายเป็นอันนัศศุนั้น ไม่สามารถตีความเป็นอย่างอื่นได้เลย ยกเว้นด้วยนัศศอื่น หรือการยกเลิกเท่านั้น (Chanqitiy 2005, 176)

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น

เป็นความหมายของอันนัศศตามทัศนะของบรรดานักวิชาการตสันอุศูลุลฟิกฮ์หลักกฎหมายอิสลามส่วนใหญ่ ส่วนมัซฮิบหะนะฟีนั้น ได้ให้ความหมายของอันนัศศว่า

เป็นความหมายของคำหรือประโยคตามจุดมุ่งหมายของสำนวนที่นำมาใช้โดยอาจตีความเป็นอย่างอื่นได้

ดังนั้น เมื่อใดที่สามารถเข้าใจความหมายจากคำหรือประโยคที่ต้องอาศัยสิ่งอื่นอีกทั้งเป็นความหมายที่เป็นจุดหมายหลักของคำหรือประโยคก็ถือว่าเป็นการแสดงถึงความหมายของคำ หรือประโยคประเภทอันนัศศ เช่น อัลลอฮ์ตรัสว่า

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الزَّيْءَ...

ความว่า “และอัลลอฮ์ทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามดอกเบีย”

(Al-Baqarah, 275)

โดยความหมายอันนัศศของอายะฮ์นี้ แสดงว่า การซื้อขายนั้นแตกต่างจากดอกเบีย ซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจทันทีจากประโยค อีกทั้งเป็นจุดหมายหลักของอายะฮ์ด้วย เพราะจุดมุ่งหมายของอายะฮ์นี้คือ การตอบโต้บรรดาผู้อ้างว่าการซื้อขายนั้นเหมือนดอกเบียทุกประการ (Durayniy 2013, 49)

คำว่าอันนัศศ ยังมีการใช้ความหมายอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังใช้ในความหมายของวะฮยู ตัวบทที่เป็นอัลกุรอาน หรือสุนนะฮ์ เช่นกัน (Chanqitiy 2005, 176)

หุกม “อันนัศศ” (النص)

ว่า ฎิบ จะ ต ็ อ ง ป ฎิบ ั ต ิ ต าม เพราะถือว่าเป็นจุดประสงค์หลักของคำหรือประโยคซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดบทบัญญัติ และ ถือ ว ่า เป็ น ห ลั ก ฐ าน ที่ ี่ ช ัด เจ น เ ต ็ ด ฆ าด ถึงแม้ว่าอาจจะตีความหมายของคำหรือประโยคเป็นอย่างอื่นได้ก็ไม่สามารถทำให้ความชัดเจนหนักแน่นของอันนั้นศศด้อยค่าลงไป หากไม่มีตัวบทอื่น ๆ มายืนยันถึงการเปลี่ยนแปลงความหมาย (Durayniy 2013, 52)

ความเหมือนและความแตกต่างกันระหว่าง “อันนัศศ” (النص) กับ “อัศศอฮิร” (الظاهر)

1. “อันนัศศ” (النص) กับ “อัศศอฮิร” (الظاهر) ถือได้ว่าจัดอยู่ในกลุ่มคำหรือประโยคที่มีความชัดเจนที่สุด

2. “อันนัศศ” (النص) กับ “อัศศอฮิร” (الظاهر) ยังสามารถตีความเป็นความหมายอื่น ๆ ได้ หากมีตัวบทหลักฐานอื่น ๆ มายืนยัน

3. “อันนัศศ” (النص) กับ “อัศศอฮิร” (الظاهر) วาญิบต้องปฏิบัติตามคำหรือประโยคที่มีความหมายระบุเอาไว้ จนกว่าจะมีหลักฐานหรือตัวบทอื่น ๆ มาเปลี่ยนแปลง

4. “อันนัศศ” (النص) กับ “อัศศอฮิร” (الظاهر) ในสมัยช่วงแรกทันทีที่ได้รับวะฮยูและยังมีชีวิตอยู่ สามารถยกเลิกกฎหมายทั้งสองได้

1. “อันนัศศ” (النص) ความหมายของคำหรือประโยคสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ ส่วน “อัศศอฮิร” (الظاهر) ความหมายของคำหรือประโยคมิได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแต่มีความหมายที่เด่นชัดตามเจตนารมณ์ของตัวบท

1. “อัลมุฟัสส์ร” (المفسر) หรือ “อัลมุบัยยัน” (المبين) หมายถึง สิ่ง ที่ ไ้ ต ็ ร ับ ก าร ช ี้ แ จ ง ค ว าม ห ม าย ข อ ง ม ัน ช ัด เจ น ในที่นี้ หมายถึง ประโยคที่มีความชัดเจนในตัวของมันเอง โดยไม่จำเป็นที่จะต้องได้รับคำชี้แจงเพิ่มเติมอีกต่อไป และอีกความหมายของอัลมุบัยยัน คือ คำ หรือ ประโยค ที่ ี่ ‘ ช ัด เจ น ที่ ี่ ต ็ อ ง ก าร ค ว าม ช ัด เจ น และ ไ้ ต ็ ร ับ ก าร ช ี้ แ จ ง จ น มี ค ว าม ช ัด เจ น โด ย ต ็ ว บ ท อ ื น

ตัวอย่างของประโยคที่มีความชัดเจนในตัวของมันเองโดยไม่จำเป็นต้องได้รับการชี้แจง เช่น อัลลอฮ์ตรัสว่า

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ

ความว่า “ผู้ชายที่ลักขโมยและผู้หญิงที่ลักขโมย พวกเจ้าจงตัดมือของพวกเขาทั้งสอง เพื่อเป็นการลงโทษในสิ่งที่เขาทั้งสองได้กระทำไว้ เพื่อเป็นการลงโทษจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์นั้น ทรงเดชานุภาพ อีกทั้งทรงปรีชาญาณยิ่ง” (Al-Maidah, 38)

จากอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นบ่งชี้ว่า ความหมายของคำหรือประโยคมีความชัดเจนในตัวของมันโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยตัวบทอื่น ๆ มาอธิบายอีก หากมีการลักขโมยให้ตัดมือ เพื่อเป็นการลงโทษ

สำหรับตัวอย่างของคำหรือประโยคที่ไม่มีความชัดเจนในตัว ซึ่งจะต้องหรืออาศัยตัวบทอื่น ๆ มาชี้แจง เช่น อัลลอฮ์ตรัสว่า

...وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا...

ความว่า “...และเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ที่มีต่อมนุษย์นั้นคือ การประกอบพิธีฮัจญ์ ณ บ้านหลังนั้น สำหรับผู้ที่สามารถไปยังบ้านนั้นได้...” (Al-Imran, 97)

จากอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นบ่งชี้ว่า

การประกอบพิธีฮัจญ์เป็นหน้าที่ของผู้มีความสามารถจะต้องกระทำ แต่ได้กล่าวถึงอย่างสังเขป โดยไม่ได้กล่าวรายละเอียดเอาไว้แต่อย่างใด

ดังนั้นท่านนบีจึงได้ชี้แจงวิธีการประกอบพิธีฮัจญ์ที่มีการบัญญัติไว้อย่างสังเขปในอายะฮ์นี้ โดยท่านกล่าวว่า

خذوا عني مناسككم

ความว่า “พวกเจ้าจงประกอบพิธีฮัจญ์ของพวกเจ้าจากฉัน” (Muslim 2006, 1297)

มีซอฮันนะฟีเย่เรียก “อัลมุบัยยัน” ว่า “อัลมุฟัสส์ร”

ซึ่งหมายความว่าสิ่งที่ได้รับการอธิบาย

หุกม “อัลมุฟัสส์ร” (المفسر)

วาญิบจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำชี้แจงเพราะถือว่าเป็นการอธิบายสิ่งที่มีความคลุมเครือ
อยู่นั้นให้มีความชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังเปรียบเสมือนกฎระเบียบทั่วไปในบัญญัติอิสลามอีกด้วย
(Durayniy 2013, 59)

2. “อัลมุหัม” (مُحَمَّ) หมายถึง คำหรือประโยคที่มีความหมายเด็ดขาด
ตีความไม่ได้และไม่สามารถยกเลิกได้ ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทใดก็ตาม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า
“อัชชะวาบิต” คือหุกมที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าการเวลา จารีต
ประเพณี วัฒนธรรม หรือบริบทอื่น ๆ จะเปลี่ยนไปก็ตาม อัลมุหัม
ก็ยังคงมีความหมายและเป้าหมายเดิมไม่มีวันเปลี่ยนไป เช่น

1. หุกมที่เกี่ยวกับด้านความเชื่อการศรัทธา(An-Nisa,136 Al-Baqarah,177)ต่ออัลลอฮ์
ต่อบรรดามลาอิกะฮ์ ต่อบรรดาเราะซูล ต่อบรรดาคัมภีร์ และต่อวันสิ้นโลก เป็นต้น

2. หุกมที่เกี่ยวกับอัครศาสนายารยาทของผู้ศรัทธาที่พึงมีกับทุกคนในสังคมมนุษย์
ตั้งแต่เริ่มต้นการประทานวะฮยูลงมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เช่น การทำตามสัญญา
การดำรงความยุติธรรม การเชื่อมสัมพันธ์กับเครือญาติ และการปฏิบัติตนกตเวทีต่อบิดามารดา
 เป็นต้น

3. หุกมที่เกี่ยวกับจรรยา มารยาท(ที่ไม่ดี)ของผู้ศรัทธา เช่น การอธรรม การทรยศ
การโกหก การกลับกลอก และการไม่ทำดีต่อบิดามารดา เป็นต้น

หุกม “อัลมุหัม” (مُحَمَّ)

วาญิบจะต้องปฏิบัติตามเพราะถือว่าเป็นความหมายหลักและเป้าประสงค์ของบ
ทบัญญัติ นั้น ๆ คำหรือความหมายประเภทนี้ จะมีความชัดเจนมากที่สุด
และถือว่าเด็ดขาดมากที่สุดโดยมีอาจจะเปลี่ยนแปลงตีความหรือยกเลิกไปเป็นความหมายอื่น ๆ
ได้เลย (Al-Taftazaniy 1996, 1-124)

บทสรุป

ตัวบทของกฎหมายอิสลามประกอบด้วยอัลกุรอานและหะดีษเป็นหลัก ซึ่งทั้งสองแหล่งนี้
นักกฎหมายสามารถเข้าใจหรือตีความจากตัวอักษรของตัวบท หรือจากเจตนารมณ์
และจิตวิญญาณของตัวบท การรู้วิธีการตีความตัวบทนั้น
มีความสำคัญมากสำหรับนักกฎหมายอิสลาม ทั้งนี้ เพราะหากไม่รู้วิธีการตีความแล้ว
จะทำให้การตีความตัวบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะมาจากอัลกุรอานหรือหะดีษ
มีความหมายผิดพลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น
บรรดาปราชญ์สาขาวิชาอูศูลฟิควะฮ์ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้เป็นอย่างมากและได้กำหนดกฎเกณฑ์

ณ์ต่าง ๆ เอาไว้อย่างละเอียดเพื่อวัตถุประสงค์นี้ การตีความตัวบทนั้น ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับ การใช้ภาษาอาหรับโดยตรง ทั้งนี้ เพราะอัลกุรอานและหะดีษนั้นเป็นภาษาอาหรับ จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามความหมาย ซึ่งเป็นที่เข้าใจโดยผู้ใช้ภาษาหรือเจ้าของภาษาว่า คำ ประโยค หรือสำนวนที่ใช้ นั้น มีความหมายอย่างไร

การตีความตัวบทนั้น จะประกอบด้วยกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญมาก อันเนื่องมาจากจะทำให้การตีความตัวบทนั้น มีความถูกต้องและเที่ยงตรง คำหรือประโยคที่มีความหมายในภาษาอาหรับหากคำนึงถึงความชัดเจนหรือไม่ชัดเจนจะแบ่งออก เป็น ๔ ประเภท คือ คำหรือประโยคที่มีความหมายที่ชัดเจนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับคำชี้แจงหรืออธิบาย ประเภทที่สอง คือ คำหรือประโยคที่ไม่มีความชัดเจนเหมือนกับประเภทแรก ซึ่งแต่ละประเภทจะมีระดับความชัดเจนและไม่ชัดเจน ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย (Durayniy 2013, 39) ส่วน “ คำ หรือ ประโยค ที่ มี ความหมาย ชัด เจน ” ซึ่งจะมีระดับของความชัดเจนที่แตกต่างกัน (อิสมาแอ อาลี 2552, 153) เรียงจากความชัดเจนน้อยที่สุดจนถึงชัดเจนมากที่สุด มีดังนี้ คือ อัลศออิร อัลนัค อัลมุฟัสส์ร และอัลมุหัม (Durayniy 2013, 41)

บรรณานุกรม

Al-Taftazaniy, *Al-Tawdhih a lal Tanqiah*. التوضيح على التنقيح. Matbaah Kayriyah, 2017.

Al-Wahidiy, *As- Babul Nuzul*. أسباب النزول. Bairut: Dar Al-Kutub Ilmiyah, 2009.

Chanqitiy, *Musakirah Usulul Fihq a la Rawdha Nazir*. مذكرة أصول الفقه على روضة الناظر.

Makkah : Dar Alam Al-Fawaiad, 2005.

Fathiy Al-Durayniy, *Al-Manajij al usuliyah fi Ijtihad bil raa fi Tach raeh Islammiy*. المناهج

الأصولية في الإجتihad بالرأي في التشريع الإسلامي. Damascus Syria: Muassasah Al-Risalah, 2013.

Muslim, *Shahih Muslim*. صحيح مسلم. Bairut: Dar Ihyaturash Al-Arabiyy, 2006.

อิสมาแอ อาลี, *อุศูลุฟิฮฺ*. ปัตตานี: มิตรภาพ, 2552.

PROCEEDING The 3rd ICDIS 2021
"Islam and Sountheast Asian Communities Welfare in the COVID-19 ERA"

สมาคมนักศึกษาเก่าอาหรับ ประเทศไทย, พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย. มาตินะฮู:
ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานอัลมาตินะห์ อัลมูเนาวเราะห์, 1419 .